

Але, якщо частотні характеристики настільки схожі, то можна припустити можливість прямої дії музики на ті чи інші біохімічні процеси людини. Фермент можна порівняти з камертоном, що починає відзиватися звуком від відповідної частоти, так і частота обертів цього ферменту від збігу з власною частотою, може спричинити відповідний резонанс, схожий на камертоновий [2].

Таким чином, музика є механізмом впливу на підсвідомість учня. Особливого лікувального значення музика набуває під час необхідності позитивно вплинути на розвиток дітей, на їх поведінку, працездатність, оскільки музична інтонація безпосередньо перегукується з їх фізіологічною реакцією та спричиняє емоційно-психологічний відгук, який закріплюється у підсвідомості.

Література

1. Вальчіхіна М. Д., Гуревич С. А. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://um.co.ua/4/4-12/4-124117.html>
2. Використання музичних засобів з метою реабілітації школярів [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://stud.com.ua/17665/psihologiya/vikoristannya_muzichnih_zasobiv_metoyu_reabilitatsiyi_shkolyariv – Назва з екрана.
3. Журавлєв Л. П. Звук и смысл / Л. П. Журавлєв – М. : Просвещение, 1991. – 160 с.
4. Карвасарський Б. Д. Психотерапія / Б. Д. Карвасарський. – М. : Медицина, 1985. – 304 с.
5. Разумов А.Н., Здоровье здорового человека / А. Н. Разумов, В. А. Пономаренко, В. А. Пискунов. – М. : Медицина, 1996. – 416 с.
6. Шабутін С. В. Зцілення музикою : Монографія / С. В. Шабутін, С. В. Хміль, І. В. Шабутіна. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – 192с.

УДК 373.2.015.311-053.4:78

БОБЕЛА Т. В., КАЧУР М. М.
Мукачівський державний університет

МУЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ДО СУТНОСТІ ПИТАННЯ

Музика є одним із наймогутніших засобів виховання і розвитку, який надає естетичного забарвлення духовному життю людини. «Велич мистецтва, мабуть, найяскравіше виявляється в музиці», - писав Й. Гете. Те, що музика допомагає розвиватись і розвивати в собі людину, особистість, не потребує особливих доказів, про це переконливо свідчать праці видатних педагогів і музикантів [1, с. 55]. М. Монтесорі однією із обов'язкових складових цілісного гармонійного розвитку дітей вважає музичне виховання. Воно відповідає загальним принципам її педагогічної системи (свобода вибору, контроль помилок, різновікові групи, самостійність дій дітей, відсутність мотиву змагання та ін.). Для виконання завдань музичного виховання педагогіка музичного виховання М. Монтесорі пропонує спеціальні розвивальні заняття, а також різноманітні музичні матеріали, які інтегровані в середовище і завжди доступні дітям. Метод музичного виховання Марії Монтесорі включає: «уроки

тиші»; розвиток відчуття ритму; розвиток слуху за допомогою дидактичних сенсорних Монтессорі-матеріалів; створення музики і гра на музичних інструментах; вокальний розвиток; вивчення нотної грамоти [2, с. 4].

Зокрема, В. Сухомлинський справедливо вважав, що «пізнання світу почуттів неможливе без розуміння і переживання музики, без глибокої духовної потреби слухати музику й діставати насолоду від неї», «...без музики важко переконати людину, яка вступає в світ, у тому, що людина прекрасна, а це переконання, по суті, є основою емоційної, естетичної, моральної культури» [4, с. 107]. Видатний педагог справедливо вважає музичне виховання першоосновою у вихованні та розвитку людини.

На думку фахівців, дошкільний вік - сенситивний період для формування музичних здібностей. Якщо для музичного розвитку дитини з самого народження будуть створені необхідні умови, то це буде сприяти ефективному формуванню її музичних здібностей. Найбільш істотними особливостями музичного розвитку є: слухове відчуття, музичний слух; якість і рівень емоційної чуйності до музики різного характеру; найпростіші навички, дії у співочому і музично-ритмічному виконавстві.

До прикладу, розглянемо особливості музичного розвитку дитини 4-5 років. У цьому віці дитина активно проявляє творчу фантазію, із задоволенням пробує грати на музичних інструментах, визначає простими словами характер музичного твору. Необхідно заохочувати прагнення дитини проявляти творчість: придумувати мелодії на невеликі фрази, акомпанувати собі на музичному інструменті. Для того, щоб дитина краще сприймала музику, необхідно обирати музичні твори із виразною мелодійною лінією. Корисно заздалегідь підбирати ілюстрації, іграшки, вірші, придумувати невеликі сюжети.

Як правило, діти у віці 4-5 років спостережливі, здатні визначити: музика весела, радісна, спокійна; звуки високі, низькі, гучні, тихі; у п'єсі частини (одна швидка, а інша повільна), на якому інструменті грають мелодію (рояль, скрипка, баян і т.д.). Дитині зрозумілі вимоги: як треба заспівати пісню, як рухатися у спокійному хороводі, а як у рухливому танці. У даному віковому періоді голосовий апарат дитини зміцнюється, голос набуває певної дзвінкості, рухливості. Співочий діапазон приблизно в межах нот від «ре» до «сі» першої октави. Співочі інтонації стають більш стійкими, налагоджується вокально-слухова координація. Засвоєння основних видів руху - ходьби, бігу, стрибків - дає можливість дітям ширше використовувати їх у іграх і танцях. Одні прагнуть, не наслідуючи інших, по-своєму виконати роль (наприклад, у сюжетній грі), інші виявляють інтерес тільки до одного виду діяльності, в залежності від індивідуальних уподобань і здібностей.

Зауважимо, що не всі діти-однорічки мають однаковий рівень музичного розвитку. Існують значні відхилення у зв'язку з індивідуальними особливостями. Якщо зіставити загальну структуру музикальності з її проявами у окремих дітей, то ми побачимо, що одні діти - музичні за усіма показниками, інші ж - відрізняються своєрідним поєднанням окремих музичних здібностей. Зокрема, при дуже якісному музичному сприйманні деякі діти слабше

проявляють себе у співі, у танцях або гарний розвиток музичного слуху не завжди супроводжується схильністю до творчості. Отже, педагогам необхідно враховувати як вікові, так і індивідуальні особливості дітей дошкільного віку.

Відповідно, основними завданнями музичного розвитку дітей дошкільного віку вважаємо: 1) виховання любові та інтересу до музики. Тільки розвиток емоційної чуйності і сприйняття дає можливість широко використовувати виховний вплив музики; 2) збагачення вражень дітей в процесі ознайомлення з різноманітними музичними творами; 3) залучення дітей до різноманітних видів музичної діяльності, формування сприйняття музики і найпростіших виконавських навичок в області співу, ритміки, гри на дитячих інструментах; ознайомлення з початковими елементами музичної грамоти. Все це дозволить їм діяти усвідомлено, невимушено, виразно; 4) розвивати загальну музикальність дітей (сенсорні здібності, слух, почуття ритму), формувати співочий голос і виразність рухів. Якщо в цьому віці дитину навчають і долучають до активної практичної діяльності, то відбувається становлення і розвиток усіх її здібностей; 5) сприяти початковому розвитку музичного смаку. На основі отриманих вражень і уявлень про музику проявляється спочатку вибіркове, а потім оцінне ставлення до виконуваних творів; 6) розвивати творче ставлення до музики перш за все у такій доступній для дітей діяльності, як передача образів в музичних іграх та хороводах, застосування нових поєднань знайомих танцювальних рухів, імпровізація співанок тощо.

Погоджуємося з М. Ляшко, що кожен із видів мистецтва здатен впливати на конкретну сторону духовного стану людини. При цьому емоційна реакція на літературний, живописний чи музичний твір буде різною. Музика являється мистецтвом, яке володіє найбільшою силою емоційного впливу на людину і тим самим слугує одним із найважливіших засобів формування ідейних переконань, моральних та естетичних ідеалів особистості [3, с.401]. Дослідник зауважує, що музичний розвиток як будь-які інші психічні та психологічні процеси, йде по зростаючій лінії. Це перехід від мимовільних відгуків на музику до естетичного відношення до неї, від імпульсивних прагнень співати, рухатися під музику до виразного виконання, від сумних приємних відчуттів сприйняття музичних звуків до емоційного і свідомого слухання твору. Така, на думку автора, загальна картина динаміки музичного розвитку [3, с.402].

Література

1. Верстюк А. Музика – помічник у вихованні дітей / А. Верстюк // Обдарована дитина. – 2009. – № 4. – С. 55-66.
2. Завалко К. Особливості музичного виховання у педагогічній системі Марії Монтессорі / К. Завалко // Музичний керівник. – 2012. - № 11. - С. 4-9.
3. Ляшко М.П. Особливості розвитку музичних здібностей та їх вплив на загальний розвиток особистості /М. П. Ляшко //Молодий вчений. - № 5 (45). - травень, 2017 р. – С.399-403.
4. Сухомлинский В. О. Про виховання / В. О. Сухомлинский. - Москва, 1985.- 306 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>